

Creditul

Mai intii de toate a-si vrea sa dau definitia creditului. *Creditul* - operatiunea prin care se ia in stapanire imediata resurse, in schimbul unei promisiuni de rambursare viitoare, in mod normal insotite de plata unei dobinzi ce remunereaza pe imprumutator.

Operatiunea de creditare priveste doua parti. O parte acorda creditul, cealalta parte il primeste. Operatiuni de creditare pot interveni intr-o gama ampla de relatii intre indivizi cit sub forma unor acorduri personale simple, cit si sub forma de tranzactii formalizate si formulate in cadrul unor contracte complexe.

Partile implicate, tipul de instrumente utilizate si conditiile in care creditul este consimtit, sunt extrem de diverse. In amplitudinea sa, esenta raportului de credit se dezvaluie prin analiza trasaturilor caracteristice:

1. *Subiectele raportului de credit, creditorul si debitorul* prezinta o mare diversitate in ce priveste apartenenta la structurile social-economice, motivele angajarii in raport de credit si durata angajarii sale etc.

In calitate de *creditori* se afirma intreprinderile, care manevreaza importante disponibilitati monetare. Pe de alta parte intreprinderile prin repartizarea profitului, constituie fonduri de rezerva, remunereaza actionarii, ceea ce majoreaza global capacitatea de creditare a economiei nationale. In acela timp cresterea venitului populatiei, prin angajarea masiva in procesele economice, prin nivel inalt de productivitate a muncii si prin economisire, a facut din populatie un factor major in operatiuni de creditare, in primul rind in rol de creditor.

In calitate de *debitori* alaturi de intreprinderi si populatie se afirma si statul, ca unul din principalii debitori. In tarile dezvoltate atat intreprinderi si populatia sunt debitori majori, cit si statul este un debitor major. Indatoririle sale se pot compara in volum cu cele ale populatiei si intreprinderilor.

2. *Promisiunea de rambursare*, element esential al raportului de credit, presupune riscuri, si necesita, in consecinta, adesea, angajarea unei garantii. In raporturile de credit, riscurile probabile sunt:

- *riscul de nerambursare* consta in probabilitatea intirzierii platii sau a incapacitatii de plata datorita conjuncturii, dificultatilor sectoriale, sau deficientelor imprumutatului.

- *riscul de imobilizare* survine la banca, sau la detinator de depozite, care nu este in masura sa satisfaca cererile titularului de depozite, din cauza unei gestiuni nereusite a creditelor acordate.

- *garantia personala* este angajamentul luat de o terta persoana de a plati, in cazul in care debitorul este in incapacitate. In cazul *garantie simple*, garantul are dreptul de a discuta asupra indeplinirii obligatiei sale, de a cere executarea primordiala a debitorului si, in cazul care exista mai multi garanti, sa raspunda numai pentru partea sa. In cazul *garantie solidare* garantul poate fi tras la raspundere pentru a plati, concomitent, sau chiar inaintea debitorului, daca aparent prezinta conditii preferabile de solvabilitate.

3. *Termenul de rambursare* ca trasatura specifica a creditului are o mare varietate. De la termene foarte scurte, 24 ore, termen practicat intre banci pe pietele mondiale, si incheindu-se cu termene de la 30 la 50 de ani si chiar 100, in cazul imprumuturilor pentru constructia de locuinte.

Pentru creditele pe termen scurt, creditele acordate intreprinderilor, sau credite de consum, este caracteristica rambursarea integrala la scadenta. Creditele de termen mijlociu si lung implica adesea rambursarea esalonata.

4. *Dobinda*, este o caracteristica esentiala a creditului. In acordurile de credit s-a incetatenit clauza dobinzii fixe. Insa in anii 70 a aparut notiunea de dobinda variabila, ce variaza in dependenta de inflatie.

5. *Tranzactia (Acordarea creditului)*. Creditul poate fi consimtit in cadrul unei tranzactii unice; acordarea unui imprumut, vnzarea unei obligatiuni, angajarea unui depozit. In ultimul timp s-a dezvoltat sistemul de credit deschis, in cadrul caruia imprumuturile efective intervin la intervale liber alese de debitor.

Acordarea creditelor, este un act de mare importanta, in vederea caruia creditorul trebuie sa-si asigure o buna informare si documentare pentru evitarea riscului.

In acest sens bancile isi creaza un cadru propriu de informare si documentare, sau apeleaza la agenti specializati care studiaza capacitatea de plata si, respectiv potentialul economic al firmelor.

In economie actioneaza trei mari categorii de participanti (denumiti agenti ultimi sau unitati de cheltuieli), care sunt apreciati dupa rezultatul bugetului lor:

– unitatile excedentare, care economisesc (si cauta plasament pentru aceste economii) aceste unitati fiind de fapt familiile;

- unitatile deficitare ale caror cheltuieli de dezvoltare in principal, sunt superioare propriilor lor acumulari sau economii, aceste sunt intreprinderi non-financiare;
- unitati cu situatii alternative, respectiv uneori excedentare, alteori deficitare, situatii in care se afla administratia si exteriorul.

Este evident ca in aceasta acceptiune se porneste de la considerarea ecuatiei general acceptata: economii = investitii, care exprima orientarea fluxului economic general si deci releva faptul esential ca in economie exista doi poli: imprumutatorul final si imprumutatul ultim, participanti preponderenti ai procesului de redistribuire a capitalului in economie, intre care se desfasoara multiple circuite, un prin circuit este reprezentat de datoria primara.

Principalii intermediari financiari sunt intermediarii monetari sau bancari (respectiv bancile comerciale si banca de emisiune). Intermediarii financiari bancari emit active secundare, constituite esential prin diferitele forme de moneda in circulatie. O alta categorie de intermediari financiari, intermediarii financiari non-bancari, in principal organisme specializate in colectarea economiilor, casei de economii, fonduri de pensii, companii de asigurari, nu au putere sa creeze moneda. Acestea emit in principal quasi-moneda si uneori si active financiare specifice, valori mobiliare.

Un rol deosebit in creatia datoriei secundare si efectuarea finantarii indirecte il au intermediarii financiari bancari. Acestea acitoneaza prin operarea unor transformari care sunt necesare sau sunt dorite de clientii lor. In primul rind, intermediarii financiari bancari care transforma active financiare in active lichide promovind preferintele pentru lichiditatile clientilor lor. Detinatorii de active financiare, formele datoriei primare, care, prin natura lor, sunt conditionate si riscante, le ofera bancilor spre achizitie, obtinand active lichide, expresia datoriei secundare.

In al doilea rind, intermediarii financiari bancari transforma economiile pe termen scurt in imprumuturi pe termen mediu si lung. Se rezolva astfel o contradictie fundamentala in fluxul economiei-investitie. In timp ce familiile prefera in general sa formeze depozite pe termen scurt, fapt ce corespunde preferintelor lor pentru lichiditate, intreprinderile doresc sa beneficieze de imprumuturi pe termen mediu si lung, in masura sa asigure infaptuirea proiectelor lor de dezvoltare.

Astfel aceasta “armonizare” a “capacitatii de finantare” a familiilor cu “nevoile de finantare” a intreprinderilor, care constituie continutul finantarilor indirecte, evita devenirea inutila a unei parti din economii si creaza implicit conditii pentru un inalt nivel al finantarii si deci al investitiilor si dezvoltarii economice.

II. Particularitatile operatiunilor creditare in RM.

Operatiunile de creditare sunt efectuate pe baza urmatoarelor legi si regulamente:

1. Legea institutiilor financiare nr. 121-p din 27/12/97;
2. Regulament provizoriu a BNM cu privire la creditul bancar, nr 14 din 26/03/93;
3. Regulament BNM nr. 3/09 cu privire la creditele mari din 01/12/95;
4. Regulament BNM nr. 1/09 privind incheierea acordurilor cu persoane afiliate bancilor comerciale, inclusiv eliberarea creditelor din 10/11/93;
5. Instructiunea nr. 8/1001 privind ordinea de acordare a creditelor in valuta straina din 02/02/96
6. Legea cu privire la gaj nr. 838-XIII, 23/05/96;
7. Regulament provizoriu al BNM privind modul de eliberare a garantiilor si cautiunilor;
8. Legea cu privire la anreprenoriat si intreprinderi;
9. Codul civil;
10. Codul de procedura civila;
11. Codul penal.

Pentru efectuarea creditarii eficiente, e necesara efectuarea urmatoarelor pasi:

- a) definirea scopului creditarii;
- b) analiza informatiei si documentelor prezentate la banca in vederea aprobarii creditului;
- c) analiza creditelor ;
- d) asigurarea rambursarii creditelor;
- e) urmarirea creditelor .

Definirea scopului creditarii.

Agentii economici inregistrati in palata de stat de inregistrare pe linga ministerul justitiei in mod stabilit care au deschis contul de decontare in banca, pot beneficia de credite pe un termen nu mai mare de 12 luni (credit pe termen scurt) pentru efectuarea platilor necesare legate de activitatea curenta, de la un an pina la 5 ani (credit pe termen mediu), credite investitionale si ipotecare, mai mult de 5 ani in cazuri exceptionale in baza unor programe binedeterminate.

Credite pot fi oferite in urmatoarele scopuri:

- crearea unor fonduri fixe noi (capitalul de baza), extinderea, reconstructia, reutilizarea tehnica a acestora in actiune si restabilirea celor uzate si in vederea majorarii capitalului de circulatie al agentilor economici;
- acumularea rezervelor sezoniere (provizorii) de valori material-marfare, de productie nefinisata, de productie finita si marfuri;
- evidenta cambiilor;
- satisfacerea necesitatilor de consum ale populatiei;
- rascumpararea patrimoniului de stat;
- alte scopuri, la unele necoincidente dintre incasari si plati in procesul circulatiei capitalului propriu.

Dupa scopul utilizarii creditele se clasifica in modul urmatoare:

1. credite acordate agriculturii, industriei alimentare - astfel de credite se elibereaza in scopul finantarii producerii in agricultura si in industria alimentara;
2. credite acordate pentru constructie si imbunatatire funciara - se elibereaza pentru finantarea constructiilor si imbunatatirii funciare;
3. credite de consum - se elibereaza petroanelor fizice pentru cheltuieli gospodaresti de familie si alte cheltuieli personale;
4. credite acordate industriei energeticii si a combustibilului - se elibereaza pentru finantarea producerii de resurse energetice si agenti energetici (gaz, benzina electricitate, etc.);
5. credite acordate bancilor - se elibereaza altor banci, deasemenea presupune acordarea de overdrafte temporare;
6. credite acordate guvernului - se elibereaza Guvernului RM si municipalitatilor.
7. credite acordate industriei comertului - sunt eliberate pentru finantarea industriei, comertului si in scopuri profesionale;
8. credite acordate pentru procurarea imobilului - sunt acordate pentru procurarea imobilului;
9. credite acordate pentru constructia drumurilor si transportare - sunt eliberate pentru constructia drumurilor si dezvoltarea domeniului transportarii;
10. alte credite acordate clientilor.

Creditul nu poate fi utilizat pentru acoperirea bresilor financiare, lipsei de spirit gospodaresc si pierderi.

Informatia si documentele prezentate la banca in vederea aprobarii creditului

Pentru primirea unui imprumut agentul economic prezinta la banca urmatoarele:

- a. cererea clientului de acordare a creditului;
- b. informatia de baza despre client: darile de seama - contabile pentru anul precedent (inclusiv bilanturile lunare); contractele privind actiunile creditare; business-planul pentru perioada curenta; prognozarea circulatiei mijloacelor banesti in perioada de folosire a creditului, pe langa aceasta, in cazul creditarii pentru activitatea de investire trebuie prezentata argumentarea tehnico-economica, documentatia de proiect si deviz, concluzia respectiva a organului corespunzator, concluzia expertizei ecologice, proiectul resurselor de finantare;
- c. argumentarea tehnico-economica a creditului si termenul rambursarii acestuia

In dosarul personal al creditului se afla urmatoarele documente:

- 1. permisiunea de acordare a creditului, eliberata de organul competent
- 2. contractul de credit cu toate completarile, precum si dispozitiile directiei operatiuni bancare
- 3. documentele prezentate de client
- 4. documentatia privind asigurarea creditului
 - a.) in caz ca se depune gaj:
 - contract de gaj;
 - certificat de inregistrare notariala;
 - nota informativa despre controlul la fata locului a averii si estimatia gajului;
 - alte documente prezentate la intocmirea gajului;
 - informarea ce confirma posibilitatea realizarii gajului.
 - b) in cazul ca se da garantie, se depune cautiune:
 - garantie, cautiune legalizata notarial;
 - analiza situatiei financiare a garantului, cautionatarului;
 - aviz despre inregistrarea garantiei sau contractului cu banca-garant despre ordinea executarii scrisorii de garantie.
 - c) in cazul ca este de acord cu cesiunea numerarului:
 - acord despre cesiunea numerarului